

2. Charakteristika školy

Historie školského zařízení Mateřská škola, Základní škola a Dětský domov v Ivančicích započala v roce 1894. Po celou dobu je spojena se vzděláváním a výchovou dětí a žáků se sluchovým postižením. V novodobé historii (po roce 1989) začala škola vycházet vstříc přáním rodičů a individuálně integrovala žáky s postižením kombinovaným. Potřeba vzdělávat takto postižené děti stoupla i v souvislosti s otevřením dětského domova určeného pouze dětem se zdravotním postižením vzhledem ke skutečnosti, že většina z nich má postižení kombinované. Od roku 2006 se věnuje jedna ze tříd naší mateřské školy dětem s poruchami autistického spektra. Logickým vyústěním výše uvedených požadavků na vzdělávání se stalo v roce 2008 zřízení základní školy speciální jako součásti školského zařízení zahrnujícího speciálně pedagogické centrum, mateřskou školu, základní školu se školními vzdělávacími programy podle RVP ZV a RVP ZV-LMP, základní školu speciální, internát a dětský domov. Výchovu a vzdělávání nabízí školské zařízení dětem zejména se sluchovým postižením, autismem a vadami řeči. Naše základní škola speciální zajišťuje výchovu a vzdělávání dětí s kombinovaným postižením (sluchovým a mentálním, mentálním a autismem, popřípadě dalším postižením).

2.1 Faktografické údaje

Mateřská škola, Základní škola a Dětský domov, Ivančice je školské zařízení zahrnující speciálně pedagogické centrum, mateřskou školu, základní školu, základní školu praktickou, základní školu speciální, internát a dětský domov, vše určené pro děti s postižením, a to v oblasti komunikace.

- Mateřská škola má kapacitu 30 dětí.
- Základní škola má kapacitu 62 žáků.
- Základní škola speciální má kapacitu 30 žáků.
- Dětský domov má kapacitu 12 dětí.
- Internát má kapacitu 40 dětí.

Škola sídlí v Ivančicích na návrší nad městem v klidném prostředí s parkovou úpravou v blízkosti nemocnice a autobusového i vlakového nádraží.

2.2 Podmínky

Podmínky prostorové

- Zařízení disponuje vlastní budovou na pozemku o výměře 11 249 m². Prostorové podmínky odpovídají potřebám dětí se zdravotním postižením. Celé zařízení má dvě budovy spojené koridorem. Hlavní školní budova má 2 patra a podkroví, ve kterém je umístěn internát. Druhá školní budova má v přízemí MŠ a v patře dětský domov rodinného typu určený výhradně pro děti se zdravotním postižením a s nařízenou ústavní výchovou. Školu obklopuje příjemné klidné přírodní prostředí s parkovou úpravou. Na pozemku se nacházejí skleníky využívané k pěstování zeleniny, zahrada pro drobné pěstitelství, sad, dvůr, bazének, chráněné parkoviště, dvě sportovní hřiště, jedno dětské hřiště a dětský koutek. Zahrada je vybavena herními prvky určenými ke spontánním sportovním a tvůrčím aktivitám dětí ve věku 3 – 15 let.
- Základní škola speciální je součástí celého školního zařízení, ale vzhledem ke specifikům klientů jsou její třídy umístěny v klidnější části hlavní budovy.

Podmínky materiální

Třídy základní školy speciální mohou podle svých potřeb využívat další prostory školy zejména

- Dvoranu – společenskou místnost – se zpětným projektorem umožňujícím velkoformátové promítání filmů (k prožitku filmového představení nebo k libovolné společenské události)
- odborné učebny na výtvarnou a hudebně dramatickou výchovu, vybavenou školní kuchyňku, učebnu pracovních činností a počítačovou učebnu
- tělocvičnu s rozlohou 72 m²
- venkovní hřiště (přírodní a s umělým povrchem) - obě jsou v těsné blízkosti budovy
- jídelnu (pro žáky s PAS je zajištěn režimem školy výdej oběda mimo ostatní výdeje)

Třídy určené pouze základní škole speciální vycházejí vstříc dalším specifickým požadavkům dětí

- Třídy jsou situovány v klidnější části budovy, kde není častý pohyb ostatních žáků
- Třída pro žáky s poruchami autistického spektra je zařízena jako „škola ve škole“ se samostatnou šatnou, hygienickým zařízením včetně sprchy, učebnou o rozloze 40 m², která je rozčleněna na část relaxační, cvičební, samostatná pracoviště, část pro stolování, část pro společnou práci a místností pro individuální výuku. Třída je přizpůsobena specifickým potřebám dětí. Prostor pro výuku je členěn na několik pracovních „koutků“, aby se mohly dodržovat principy strukturovaného učení a zabezpečit individuální přístup. Každý „koutek“ má svou funkci a materiální vybavení. Pro zlepšení orientace v prostoru jsou stěny „koutků“ zvýrazněny barvami a rozmístěním nábytku. Na přehledném, viditelném a dobře přístupném místě je umístěn denní režim s časovým rozvrhem činností. Hlavním cílem režimu je znázornění úkolů dětem během jejich pobytu ve škole. Časový plán pomáhá dětem předvídat a odlišit jednotlivé události v průběhu dne. Musí být vizuálně srozumitelný, může být v podobě obrázků, předmětů nebo fotografií s tím, že jeho uspořádání by mělo vyjadřovat sled událostí. Součástí prostor je šatna spojená s malým kabinetem pro pedagogy, koupelna a WC. Třída je prostorná místnost, rozdělená na 7 funkčních částí. Nábytek je uspořádán tak, aby byla oddělena jednotlivá pracovní místa. Samostatná pracovní místa jsou označena barevně pro

jasnou orientaci a jsou vybavena policemi pro umístění zadávaných úkolů. Pracovní část „učení“ je vybavena magnetickou tabulí a jedním pracovním místem uzpůsobeným k používání pracovních schémat. Pro širší možnost nácviku sebeobsluhy při stolování je vytvořený jídelní kout. Na podporu rozvoje motoriky mají děti „koutek“ na cvičení s ribstolem, lavičkou, balóny a hmatovým chodníčkem.

- Třída pro žáky s kombinovaným postižením I. sestává ze dvou propojených místností, jedna je určená pro práci pod přímým vedením anebo samostatnou práci, druhá pro relaxaci, nácvik sebeobsluhy při stolování, pracovní a výtvarné činnosti a práci pod nepřímým vedením. Třída je vybavena kuchyňskou linkou, počítačem, tabulí s vizuálním režimem a bílou magnetickou tabulí pro výuku. Nábytek je snadno přemístitelný (třidu lze uzpůsobit požadavkům určité skupiny žáků), většina ukládacích ploch je řešena jako police s boxy (pro budování návyku samostatného uklízení). WC je přímo naproti třídy.
- Třída pro žáky s kombinovaným postižením II. je umístěna ve druhém patře školy přímo nad třídou pro žáky s PAS. Prostorově je řešena shodně se třídou PAS – opět je to „škola ve škole“. Vzhledem k omezené hybnosti většiny žáků je významný prostor ve třídě věnován rehabilitačním pomůckám a relaxačnímu místu. Nezbytným vybavením je tabule pro denní režim a denní stereotypy. Individuální přístup zajišťují pracovní koutky vybavené vždy pro určitého žáka. Důležitým prvkem je jídelní stůl s dalším vybavením, kde probíhá nácvik běžné sebeobsluhy spojené se stolováním.
- Chodba v I. patře, na které jsou vstupy do obou tříd základní školy speciální, je vybavena třemi velkými nástěnkami sloužícími jednak pro prezentaci výsledků práce žáků a jednak pro umístění fotoreportáží z vlastní činnosti ve třídách. Místo je zde i pro jednoduché denní režimy využívané autisty a jejich rodiči ihned po příchodu do školy nebo při odchodu. Na chodbě je i koutek umožňující rodičům sednout si a počkat na vlastní dítě.
- Chodba ve II. patře je doplněna kobercovým pojezdem pro likvidaci nečistot z vozíků při příjezdu zdviží a informačními nástěnkami.
- Popsané třídy jsou svým uspořádáním a vybavením vzorem pro další třídy, které budou v důsledku rozšiřování ZŠS v naší škole vznikat.
- Venkovní zdviže vyřešila problémy spojené s pohybovým postižením některých žáků základní školy speciální. Zdviž je umístěna ve výklenku chodeb směřujících právě do tříd ZŠS. Škola na zdviž získala peníze z grantových prostředků – projekt Oranžové schody ČEZ.

Zázemí pro pedagogické pracovníky vytváří

- sborovna s kuchyňským koutkem
- PC pracoviště ve sborovně s výstupy na dvě tiskárny ve škole a připojené do sítě
- kopírka umístěná v kanceláři školy
- ve všech třídách základní školy speciální mají pedagogové vlastní pracovní místa vybavená PC a prostor na ukládání pomůcek.

K dalšímu vybavení školy patří

- modernizovaná školní kuchyně zajišťující pro ubytované děti stravu 5 krát denně
- jídelna v přízemí hlavní budovy otevřená po celý den
- ošetřovna se základním zdravotnickým vybavením a lůžkem pro izolaci nemocného dítěte
- společenská místnost – Dvorana – vybavená datovým projektorem a infračerveným přenosem signálu z audio zařízení
- počítačová učebna (projekt EU peníze školám)
- žákovská knihovna s možností relaxace nad knihami
- na každém patře školy jsou oddělené záchody chlapecké i dívčí
- centrální šatny umístěné v koridoru spojujícím obě budovy zařízení
- internát, který využívá během dne prostory školy, večer a noc tráví děti v podkroví hlavní budovy, kde je veškeré sociální zařízení, jedno i více lůžkové pokoje, pokoj noční vychovatelky a televizní místnosti, internát je rozdělen na část dívčí a chlapeckou
- dětský domov rodinného typu určený pro dvě skupiny o šesti dětech se zdravotním postižením, každá skupina má vlastní kuchyň spojenou s jídelnou, obývací pokoj, dvou a tří lůžkové dětské pokoje, vlastní sociální zařízení a společnou vstupní halu
- místnost pro rodiče, ve které mohou pobýt v době čekání na své dítě
- služební osobní automobil zajišťuje prostřednictvím SPC péči přímo v rodinách dětí
- vícemístné auto umožňuje vycestovat jedné školní skupině za poznáním nebo sportem

Podmínky řízení

- porada vedoucích pracovníků – 1 krát měsíčně a jindy dle potřeby
- provozní porada – vedení školy odděleně s učiteli, vychovateli a vychovateli z dětského domova – dle potřeby
- metodické sdružení učitelů – 1 krát měsíčně
- metodické sdružení vychovatelů – 1 krát měsíčně
- program týdne pro pedagogické pracovníky – vyvěšený ve sborovně – připravuje zástupkyně ředitelky
- výměna informací o svěřených dětech mezi třídním učitelem a třídním vychovatelem – lze denně písemně v sešitku a aspoň jedenkrát týdně osobně
- výměna důležitých aktuálních informací mezi učiteli a vychovateli – denně písemně v *Sešitě informací* ve sborovně
- pedagogická rada – svolávaná ředitelkou 5 krát ročně

Podmínky spolupráce

Odborná spolupráce

- Školní psycholožka zajišťuje poradenství pro učitele, žáky a jejich rodiče v oblasti školního, rodinného i osobního života
- SPC při ZŠ Brno, Štolcova 16, Brno
- Rehabilitační oddělení nemocnice Ivančice – rehabilitace dětí s DMO
- SPC při ZŠ, Brno, Sekaninova 1
- SPC při Mateřské škole speciální, Základní škole speciální a Praktické škole, Brno, Ibsenova 1, Brno

Finanční spolupráce

- **Občanské sdružení pro podporu a pomoc dětem se zdravotním postižením** finančně podporuje všechny nadstandardní aktivity školy vedoucí k naplněnějšímu, zajímavějšímu a pohodovějšímu životu všech jejích žáků
- Rovněž pomáhá žákům ze sociálně slabého prostředí, aby se mohli zúčastňovat některých placených aktivit školy – výletů, školy v přírodě

Spolupráce s rodiči

- Školní rok se zahajuje společným setkáním všech žáků, rodičů a pedagogů ve dvoraně školy, kde jsou všichni seznámeni s programem nového školního roku a vtaženi do nového celoškolského projektu.
- Základní škola speciální nabízí rodičům individuální konzultace s třídním pedagogem nebo školním psychologem zaměřené na cílené řešení problémů jednotlivých dětí.
- Na předposlední den školního roku se připravuje společnými silami pedagogů i rodičů Zahradní slavnost na rozloučenou.
- Během celého školního roku je rodičům umožněno kdykoliv po předchozí domluvě zúčastnit se vyučování či jiné činnosti pořádané školou.
- Dle možností připravují učitelky ZŠS společné třídní výlety pro děti i jejich rodiče.

Spolupráce se Školskou radou

- Školská rada a především zástupci z řad rodičů bedlivě sledují a na zasedáních připomínají veškeré dění ve škole. Školská rada významně organizačně pomáhá při realizaci tradičních celoškolských akcí a svými nápady posouvá celoškolské dění směrem k otevírání se veřejnosti. Školská rada v čele se zástupci z řad rodičů sama dává podněty k celoškolským činnostem a pomáhá je zajišťovat.

Mezinárodní spolupráce

- Škola nerealizuje mezinárodní spolupráci.
-
- **Charakteristika pedagogického sboru ZŠS**

Učitelství sbor celé školy je relativně stálý s počtem kolem 15 členů s převahou pedagogů ve středním věku. Většina je speciálně pedagogicky kvalifikovaná. Pedagogický sbor základní školy speciální je plně kvalifikovaný, pedagogové si prohlubují vzdělání na specializačních kurzech a seminářích dle finančních možností školy. Ve třídách ZŠS pracují dle doporučení příslušných SPC dvojice, trojice pedagogů a asistentů pedagoga. Složení se mění dle skladby žáků a jejich doporučení. Všichni asistenti pedagoga mají patřičné vzdělání – kurz asistenta pedagoga.

Pro celou školu pracují kvalifikovaní poradce pro volbu povolání, metodik prevence rizikového chování a koordinátor environmentální výchovy. Školní psycholog se věnuje jak dětem, tak jejich rodinám a základní škole speciální poskytuje supervizi. Se školou úzce spolupracuje internát a v případě dětí s nařízenou ústavní výchovou i dětský domov. Pedagogický sbor základní školy speciální navazuje na zkušenosti, které s dětmi získaly učitelky mateřské školy a pracovníci speciálně pedagogického centra - součástí školského zařízení.

Dlouhodobé projekty

Od školního roku 2003/2004 připravují a realizují pedagogové školy ve spolupráci s ostatními zaměstnanci a rodiči celoškolské roční hravé projekty zaměřené na utváření a posílení vazeb mezi školou a internátem, školou a rodinami žáků, mezi dětmi a dospělými a mezi dětmi navzájem.

- **Cirkus 2003/2004** naučil všechny žonglovat
- **Občánek 2004/2005** naučil řešit typické sociální situace prostřednictvím videotréninku
- **Indiáni 2005/2006** rozvinuli rukodělné dovednosti
- **Kouzelníci 2006/2007** procvičili trpělivost dětí při zvládnání triků a přiblížili svět astronomie a bylinkářství.
- **Cestovatelé 2007/2008** otevřeli dětem cestu nejen do světa, ale i do praktického cestovatelského života.

- **Zahradníci 2008/2009** přivedli děti k osvojení praktických zahradnických dovedností a poznání nejbližšího přírodního okolí
- **Pohádky 2009/2010** se zaměřily na optimalizaci sociálního klimatu, na podporu vzájemných pozitivních vztahů, na četbu, společenské chování a rozvoj fantazie.
- **Objevitelé 2010/2011** nás přivedly k objevování světa kolem nás – naší zahrady, ivančického okolí a rovněž k objevování sebe sama – poznatků o vlastním těle a o vlastních schopnostech a dovednostech.
- **Figurky 2011/2012** nás prostřednictvím metodiky Figurkové školičky <http://skolicka.figurka.net/> vedly prostřednictvím nejen společenských her k rozvoji myšlení a tvoření a podpoře aktivního trávení volného času.
- **Cirkus 2012/2013** je návratem k žonglování, hrám s míčky a jinými žonglovacími pomůckami, poznávání klaunů, šašků a zvířátek.
- Především se všechny tyto projekty stávají příležitostí pro spoustu společných hravých zážitků a jejich zpracování ve vyučování vytváří podmínky pro spojování vyučování s reálným životem. Celoškolní celoroční projekty vytvářejí optimální podmínky pro naplňování rozvoje všech kompetencí prožitkovým způsobem.
- Žáci základní školy speciální se do celoškolních projektů zapojují různými způsoby vycházejícími z jejich individuálních možností a potřeb. Buď pracují na stejných cílech jako ostatní, ale na rozdílné úrovni anebo se podílejí na společné aktivitě plněním určitého konkrétního úkolu. Žáci bez PAS se některých celoškolních akcí zúčastňují za podpory vlastních učitelek nebo asistentky pedagoga, někdy je podporují starší žáci školy s jiným stupněm postižení. Cílem zapojení žáků základní školy speciální do celoškolních projektů je prožitek nikoliv splněný úkol.
- Od roku 1997 vychází školní časopis **Slucháček**, jehož obsahovou náplň vytvářejí sami žáci na základě vlastních zážitků a dle možností se stále více zapojují do samotné „výroby“ Slucháčku na počítači. Slucháček je konkrétní příležitost pro vytváření pocitu hrdosti na školu, do které chodí a pro praktické uplatnění řady získaných dovedností. Tvorba časopisu Slucháčku vytváří příležitost pro zapojení všech žáků školy do aktivní a praktické realizace mediální výchovy. Žáky základní školy speciální příležitostně prezentují ve Slucháčku jejich učitelky prostřednictvím fotoreportáží z činností.

Charakteristika žáků – výsledky ze září 2009

- Postižení žáků

Základní škola speciální je určena žákům zejména s kombinovaným postižením (sluchovým a mentálním) a autismem.

- Zdravotní stav žáků

Většina (80 %) žáků základní školy speciální je zdravá – nemají tělesné omezení . Menšina žáků (20 %) má zdravotní omezení – potřebují speciální přístup a fyzickou pomoc.

- Prospěch žáků

Pro všechny žáky základní školy speciální sestavujeme edukační plány nebo individuální vzdělávací plány (dle doporučení příslušného SPC), postupujeme podle nich, sledujeme pokrok žáků, hodnotíme je a plány následně upravujeme. Hodnocení je slovní.

- Pobyť žáků na internátě

Většina žáků základní školy speciální využívá každodenní domácí rodinné péče, menšinu představují klienti našeho dětského domova, jen výjimečně žáci základní školy speciální užívají služeb internátu naší školy (v roce 2012/2013 2 žáci). Poměr žáků na internátě, v dětském domově a v domácí péči se může každý rok lišit.

- Zájmy žáků

Žáci základní školy speciální vzhledem ke svému postižení neprojevují klasické zájmy (např. o sport, počítačové hry), ale velmi úzce zaměřené o jednu konkrétní činnost (např. zpívání do ucha, skládání puzzle, roztáčení prvků). Poznání jejich individuálních zájmů je předpokladem úspěšné motivace „pracovních“ činností.

Rodiny žáků

Sociální poměry rodin žáků

- Část žáků základní školy speciální má nařízenou ústavní výchovu a žije v dětském domově, který je součástí celého zařízení.
- Ostatní žáci pochází z různých sociálních poměrů. Dobré sociální poměry žáků dávají možnosti rozumné realizace nadstandardních činností, které vyžadují finanční spoluúčast rodičů. Žákům z rodin sociálně slabých a z našeho dětského domova se zajišťuje finanční pomoc z prostředků Občanské sdružení pro podporu a pomoc dětem se zdravotním postižením.

Mimoškolní spolupráce s rodiči

- Rodiče žáků základní školy speciální se často vlastními silami a prostředky podílejí na vybavení třídy vhodnými pomůckami.
- Rodiče se podílejí i na přípravě a organizaci mimoškolních akcí – především výletů.

Školní spolupráce s rodiči

- Většina rodičů žáků základní školy speciální je účinnými domácími pedagogy – snaží se o praktické zhodnocení znalostí a dovedností osvojovaných ve škole. Učitelky připravují speciální pomůcky (především kartičky) pro domácí použití (jak v rodinách tak v dětském domově), aby byla zajištěna návaznost a propojenost vizualizace.

Klima školy

- Klima školy bylo zpracováno na základě výsledků dotazníkového šetření Kalibra určeného rodičům a žákům v květnu 2009. V dotazníkovém šetření jsme neodlišovali rodiče ZŠ a ZŠS.
- Celkové výsledky dotazníku Kalibro, porovnání naší školy s průměrem ostatních zúčastněných škol:

Platí, že čím vyšší je číslo, tím je výsledek v dané oblasti pro školu příznivější.

Hodnocení rodičů – z května 2009

	Naši rodiče v roce 2009	Naši rodiče v roce 2005	Celostátní průměr
Spokojenost (s prostředím, s výukou)	94,2 %	90,2 %	77,2 %
Výchova a vzdělávání	80,2 %	79,3 %	61,5 %
Vztahy (chování zaměstnanci x rodiče, zaměstnanci x dítě, mezi dětmi)	82,5 %	nehodnoceno	76,7 %

Váha slova rodičů	95 %	93,2 %	82,2 %
Zázemí (jídelna, aktivity pro děti)	93 %	90,5 %	74,5 %

Důležitá konkrétní zjištění:

Dotazníky byly rozdány všem rodičům, zapojilo se 48,7 % rodičů. Nebylo odlišováno, který vzdělávací program děti rodičů absolvují, takže nemůžeme ZŠS vyhodnotit odděleně.

- ✓ Ve všech položkách (kromě jedné) naši rodiče projevili podstatně vyšší spokojenost než je celostátní průměr.
- ✓ Výjimkou byla položka z oddílu *Vztahy – Vliv žáků na dítě* – celostátní průměr je 70,5% a náš 63,2 %. Tato položka vypovídá o spokojenosti rodičů s bezpečným a podnětným prostředím spolužáků svého dítěte – tzn. jestli mu neublíží a jestli ho motivují k rozvoji. Je pravda, že složení našich žáků je pestré - zahrnuje spektrum druhů i stupňů postižení i výchovných problémů.
- ✓ Můžeme být spokojeni, že si zachováváme vysokou spokojenost i ve srovnání s rokem 2005, kdy proběhlo poslední šetření.
- ✓ Povzbuzující pro naši práci je vysoké procento u položek – Učí je zvládat nové?, Rozvíjejí komunikaci?, Rozvíjejí spolupráci? (87,5 % - 90,3%). Znamená to, že škola nabízí různé formy činností – nejenom frontální výuku nebo individuální práci.

Celé vyhodnocení je přiloženo v Hodnocení školního roku 2008/2009.

Naším cílem je udržet si dosavadní úroveň spokojenosti rodičů.